

achte de rechter nl. niet noodig, dat verschillende patiënten in Frankrijk zouden zijn behandeld door den eischer; het was voldoende, dat hij denzelfden zieke meer dan eens had bezocht (*Progres médical*). Voorzichtigheid tegenover uitnoodigingen van dien aard uit het buitenland is dus zeer geraten. De grootmoedigheid der Nederlandsche autoriteiten tegenover wetsovertreding door buitenlandsche geneeskundigen treft men over de grenzen niet aan.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

NOGMAALS EEN EN ANDER OVER DE BEHANDELING VAN PLACENTA PRAEVIA (TOTALIS).

„Eines passt sich nicht für alle“.

Naar aanleiding der tegenstrijdige artikelen van de collega's MEULEMAN en AUSEMS zij het mij vergund nogmaals iets in het midden te brengen. Het komt mij voor dat de schrijvers zich beide op een niet geheel juist standpunt plaatsen.

Collega MEULEMAN verklaart „dat het gewenscht is in te grijpen, vóórdat bloeding optreedt, indien de diagnose placenta praevia vast staat“. Collega AUSEMS wil wel niet „in dezelfde fout (van overdrijving) vervallen (door) aan te raden bij placenta praevia zoo lang mogelijk af te wachten“. Nochtans laat hij er aanstonds op volgen: Overigens leert de dagelijksche ervaring den verloskundige zijn geduld als voornaamste en onschadelijkste hulpmiddel in de obstetrie te beschouwen“, waarmede bedoelde raadgeving toch vrij tastbaar is aangeduid. M. i. een gevaarlijke dekmantel voor vreesachtige naturen om zich onder te verschuilen in gevallen waar afwachten direct gevaarlijk om niet te zegen misdadig is.

De beide schrijvers verliezen dunkt mij te veel uit het oog, dat wij juist in de verloskunde onze indicaties dikwijls moeten wijzigen naar plaats en omstandigheden. Welk een enorm verschil is er al aanstonds of men verloskundige hulp verleent in een naar de eischen des tijds gebouwde kraam- inrichting, met assistentie à foison, of in de hut van een armen boer op de heide, met geen andere hulp dan een man, dien men de lamp niet durft toevertrouwen omdat hij wellicht flauw valt, en een buurvrouw, die weinig minder dom is dan de eenige koe op haar stal. Wanneer in zulke omstandigheden een plattelandsch collega, die van gynaecologische manipulaties geen dagelijksch werk maakt, huiverig is de tamponnade toe te passen, dan zou ik hem daarom nog niet tot het „genus smeerpoes“¹⁾ durven gaan rekenen, en ik kan mij best voorstellen, dat hij in een geval, waar men onder gunstiger omstandigheden nog de tamponnade zou verrichten, de voorkeur geeft aan de spoeddilatatie, die hij met een weinig overleg heel goed kan uitvoeren zonder zijn gedesinfecteerde handen te reïnfecteren — zelfs wanneer van een rigoureuze desinfectie der genitaliën door onwil der

1) TREUB, Leerboek.

kraamvrouw (dat komt voor) geen sprake is geweest. Zulks te meer, wanneer hij bedenkt, dat een slecht uitgevoerde tamponnade erger is dan gééne, omdat daardoor slechts de bloeding gemaskeerd wordt tot een tijdstip waarop het gevaar niet meer dreigt doch reeds volop aanwezig is. Doch zelfs voor hem die de techniek der tamponnade ook in de allermoeilijkste omgeving volkomen meester is, kunnen er uiterlijke omstandigheden zijn, die hem nopen van dit hulpmiddel afstand te doen. Immers op dit gebied is er wel geen waarschuwing, die wij ernstiger moeten ter harte nemen, dan die van prof. NIJHOFF, nl. dat wij geen barende met placenta praevia totalis onverlost mogen verlaten. Stel u nu voor een plattelandsch medicus op een plaats waar uren ver in den omtrek geen andere hulp te krijgen is, in een dergelijk geval, terwijl zijn tegenwoordigheid wegens dringend levensgevaar ook elders vereischt wordt. Wat schiet hem dan over, dan de spoeddilatatie te kiezen wanneer deze maar eenigszins mogelijk is.

Dat het ook al weer een heel verschil maakt of de verloskundige met een reuzenhand gezegend (?) is, dan wel over een smalle samenvouwbare beschikt, is buiten kijf. In het laatste geval kan men zich met een geringere dilatatie tevreden stellen en er dus lichter toe overgaan.

Dit zijn alle uiterlijke omstandigheden. Doch de innerlijke toestand van den baringsweg zal voor de indicatie evenzeer groot verschil maken. Afgezien reeds daarvan of wij een oude of een jonge primipara of multipara voor ons hebben, wat alles gewicht in de schaal legt, dienen wij er nauwkeurig op te letten of wij te doen hebben met een gezonde portio of met een zieke gelacereerde, of zelfs met harde weinig rekbare littekens doorwevene.

Voorts is er nog een omstandigheid van groot belang. Voor een door bloedverlies verzwakte kraamvrouw is een chloroformnarcose, zooals ook AUBEMS zijdelings te kennen geeft, een zeer bedenkelijke zaak. Een belangrijke factor bij de beslissing of men spoeddilatatie zal verrichten is daarom de vraag of de kraamvrouw deze al dan niet zonder narcose zal verduren. Dat hierbij weder een hemelsbreed verschil bestaat tusschen de angstige hyperaesthetische dame der praxis aurea en de kalme ongevoelige boerin behoef ik nauwelijks te memoreeren.

Ter illustratie kan onderstaand zeer recent geval uit mijn praktijk dienen.

Zaterdagavond 26 Mei jl. werd ik met spoed geroepen bij mej. A. alhier omdat zij sterk bloedverlies uit de genitaliën had. Het was een 34-jarige II-para, die ongeveer à terme was. Bij uitwendig onderzoek vond ik een schedelliging a. l. v. op den ingang en inwendig een placenta praevia totalis bij een ontsluiting van 2 cM. Daar ik wist, dat de vrouw ruim een jaar geleden van haar eerste kind een stevige meid zeer gemakkelijk was bevallen, zonder perineaal ruptuur en zonder dat zij teekenen van bijzondere pijnlijkheid had gegeven besloot ik onmiddellijk tot spoeddilatatie over te gaan buiten narcose; om ze echter in geval van nood direct bij de hand te hebben verzocht ik collega Vos alhier mij te assisteeran. Het ging echter heel goed zonder, want ofschoon de vrouw wel eenige klachten uitte waren deze toch in een naburig vertrek niet te hooren. Binnen een kwartier was alles afgevoeren en moeder en kind zijn beide welvarend; zóó gaat het *mits* de omstandigheden gunstig zijn.

Uit de beschouwingen, die ik hier heb aangevoerd, blijkt dunkt mij duidel-

lijk, dat het niet aangaat in deze een bepaalden modus agendi voor te schrijven, en dat de keuze tusschen tamponnade en spoeddilatatie voor elk bijzonder geval moet worden gewikt en gewogen, dus van een ook maar eenigszins algemeen geldige regel geen sprake kan zijn.

Grave, 3 Juni 1906.

Dr. J. J. P. HILBERS.

CORRESPONDENTIE.

ALGEMEENE VERGADERING TE GRONINGEN

op Zondag 8, Maandag 9, Dinsdag 10 en Woensdag 11 Juli 1906.

L. S.

De Regelings-commissie voor de Algemeene Vergadering verzoekt aan de leden der Maatschappij, die de vergadering wenschen bij te wonen, maar nog geen kaart van de commissie ontvingen, vóór 18 Juni zoodanige kaart bij den tweeden ondergeteekende te willen aanvragen, en na ontvangst ingevuld en onderteekend vóór 22 Juni terug te zenden. Het zal der commissie uiterst moeilijk vallen, misschien onmogelijk zijn, rekening te houden met aanvragen, die bij haar na dien tijd mochten inkomen.

Namens de Regelings-commissie:

G. C. NIJHOFF, *Voorzitter.*

P. C. ROMKES, *Secretaris.*

NOTHNAGEL-HULDE.

Leerlingen en collega's van den vereerden HERMANN NOTHNAGEL hebben zich vereenigd om uitdrukking te geven aan hun dankbaarheid, door het stichten van een werk, dat geslachten zal overleven: een „Denkmal” in den Arkadenhof der Weener universiteit. Bovendien zal een fonds worden gevormd, dat zijn naam zal dragen en waarvan de rente bestemd is tot een eereprijs voor een „NOTHNAGEL-voordracht”, telken jare, door beroemde onderzoekers van binnen- en buitenland, te houden over een actueel wetenschappelijk onderwerp, op dezelfde plaats, waar NOTHNAGEL zoovele jaren roemvol en zegenrijk heeft gewerkt.

Bijdragen worden door ondergeteekende gaarne in ontvangst genomen.

Amsterdam,

12 Juni 1906.

Namens het comité te Weenen:

P. K. PEL.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

PARIJS. — Brouardel's aftreden. De universiteits-vereeniging voor gerechtelijke geneeskunde te Parijs heeft besloten, met medewerking van de professoren van het Institut de Médecine Légale et de Psychiatrie, een internationale inschrijving te openen, teneinde den meester der Fransche gerechtelijke geneeskunde een gouden berinneringsmedaille en een album